

Protokoll 9/2019

fört vid Rådet till skydd för Stockholms skönhets
sammanträde måndagen den 4 november 2019 kl. 13:30-
16:30, Bolindersalen, Tekniska nämndhuset

Övriga närvarande

Inga Varg Ordförande
Leif Bolter
Katarina Borg §§1-8
Birgitta Bremer
Cajsa Holmstrand
Elisabet Jermsten
Anders Johnson §§1-6, §§9-11
Helena Nilsson Lannegren
Måns Lönnroth
Margareta Olofsson
Laila Reppen
Solbritt Östergren
Henrik Nerlund Sekreterare
Monica Hector Protokollförare
Susanne Höglin Handläggare
Anna-Stina Bokander Föredragande §§7-8
Martin Styring Föredragande §§7-8
Christian Bleckman Handläggare §§7-8
Soroor Notash Föredragande §9
William Stepp Handläggare §9

Justerare

Leif Bolter

Datum för justering**Paragraf**

§§1-11

Protokollförare

Monica Hector

§ 1

Val av justerare. Fastställande av föredragningslista

Beslut

Valdes Leif Bolter att tillsammans med ordförande justera protokollet. Upptogs ärenden i ordningen 1-6, 8-9, 7, 10-11.

§ 2

Nästa sammanträdesdag

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådet sammanträder den 2 december 2019, kl. 13.30.

§ 3

Nästa delegationssammanträde

Beslut

Erinrades att Skönhetsrådets delegerade sammanträder 18 november, kl. 13.30.

§ 4

Protokoll fört vid sammanträde 2019.10.07

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid Skönhetsrådets sammanträde 2019.10.07 justerats i vederbörlig ordning.

§ 5

Protokoll fört vid delegationssammanträde 2019.10.21

Beslut

Anmälades att protokoll fört vid Skönhetsrådets sammanträde 2019.10.21 justerats i vederbörlig ordning.

§ 6**Anmälningar för kännedom****Anmälda handlingar**

- Överklagan gällande byggplaner i Aspudden, svar med e-post.
- Rivning av 1920-tals hus i Kv Assar, Uppsala, svar med e-post.
- Sperlingens backe, revidering och meddelande efter granskning, 2014-00404
- Modernistisk kulturskatt målas över, svar med e-post.
- Handmålad reklam på Svartensgatan, svar med e-post.
- Vinjegatan invid fastigheten Norrmannen 11 m.fl., planärende på granskning, 2016-17741
- (Signerad) Eken 7, yttre ändringar, ändring av terrasser, cykeltak, 2018-18704-575
- (Signerad) Vinjetten 6, skylt/ljusanordning, LED-display, 2019-13492-575
- (Signerad) Adlern Mindre 34, skylt/ljusanordning, LED-skärm, 2019-11600-575
- Nebulosan 32-33, angående tredje förslaget från stadsbyggnadskontoret. Svar med e-post.
- Bergbanan i Skärholmen, svar med e-post samt 0240-2016 bifogad.
- Skövling av park i Tensta, svar med e-post.
- (Signerad) Pontonjären 5, yttre ändring, byte av balkongräcken
- Järva Discgolfpark och Grönare Stockholm, svar med e-post.
- Sankt Görans sjukhus, svar med e-post samt 0136-2014 bifogad.
- Hur rimmar anläggande av gång- och cykelbana med riksintresset Norra Ängby? Svar med e-post.
- Blackeberg 3:1, ny förskola i kv. Spanjoren, meddelande och revidering efter granskning, 2015-11726
- Kåkstad vid Ulvsundasjön, e-post vidarebefordrad till exploateringskontoret.
- (Signerad) Våktaren 37, skylt/ljusanordning, 2019-09470-575
- En förskräcklig flagga på Styrmansgatan 12, svar med e-post.
- Restaurangtält Lilla Bantorget, svar med e-post samt 0078-2009 bifogad.

- Restaurering af Grand Hotel, svar med e-post samt 0262-2017_c, 0262-2017_b, 0262-2017_Grand hotel bifogade.
- Granskningsutlåtande Spånga C Öst

§ 7

Burmanstorp 1 m.fl., Telestaden, förslag till detaljplan, 2014-13908

Återupptogs till behandling ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2019.10.21 (§3) angående Burmanstorp 1 m.fl., Telestaden, förslag till detaljplan, 2014-13908. Anna-Stina Bokander, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.

SR 2019/247

Beslut

Hänsköts ärendet till nästkommande delegationssammanträde.

Handlingar i ärendet

- SR 2019/247-16 Samrådsbrev
- SR 2019/247-23 Planbeskrivning
- SR 2019/247-7 Sol- och dagsljusstillgång
- SR 2019/247-19 Plankarta 2
- SR 2019/247-21 Plankarta 1
- SR 2019/247-25 Kulturmiljö Televerket i Farsta
- SR 2019/247-2 Övergripande trafikutredning kring trafikplats Larsboda
- SR 2019/247-11 Trädinventering
- SR 2019/247-12 Trafikutredning
- SR 2019/247-13 Trafikbullerutredning
- SR 2019/247-14 Spridningsanalys
- SR 2019/247-26 Gestaltningprogram
- SR 2019/247-27 Arkeologisk utredning
- SR 2019/247-29 Antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2019/247-17 Riskutredning
- SR 2019/247-18 Riskanalys
- SR 2019/247-20 Luftkvalitetsutredning
- SR 2019/247-22 Naturvärdesinventering
- SR 2019/247-24 Miljöteknisk markundersökning
- SR 2019/247-28 Dagvattenutredning

§ 8**Farsta 2:1 m.fl., område vid Karlsviks strand, förslag till detaljplan för del av området, 2012-13613**

Återupptogs till behandling ärende bordlagt vid delegationssammanträde 2019.10.21 (§4) angående Farsta 2:1 m.fl., område vid Karlsviks strand, förslag till detaljplan för del av området, 2012-13613. Martin Styring, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet. SR 2019/246

Beslut

Hänsköts ärendet till nästkommande delegationssammanträde.

Handlingar i ärendet

- SR 2019/246-23 Samrådsbrev
- SR 2019/246-7 Planbeskrivning
- SR 2019/246-3 Kvalitetsprogram
- SR 2019/246-6 Plankarta
- SR 2019/246-8 Naturmiljöutredning
- SR 2019/246-9 Markteknisk utredningsrapport
- SR 2019/246-2 PM Markföroreningar
- SR 2019/246-4 PM Geoteknik
- SR 2019/246-5 PM Risk
- SR 2019/246-10 Luftutredning
- SR 2019/246-11 Flyghinderanalys
- SR 2019/246-12 Trädinventering
- SR 2019/246-13 Trädulåtande
- SR 2019/246-14 Gestaltningsprogram
- SR 2019/246-15 Bullerutredning
- SR 2019/246-16 Riskanalys Nynäsvägen
- SR 2019/246-17 Dagvattenutredning
- SR 2019/246-18 Program allmän plats
- SR 2019/246-19 Åtgärdslista
- SR 2019/246-20 Vindutredning
- SR 2019/246-21 PM Spridningsanalys
- SR 2019/246-22 PM Trafik

§ 9**Kylfacket 1 m.fl., förslag till detaljplan för
Slakthusområdet etapp 1, 2017-02397**

Genom remiss hade stadsbyggnadskontoret begärt Skönhetsrådets yttrande över Kylfacket 1 m.fl., förslag till detaljplan för Slakthusområdet etapp 1, 2017-02397. Soroor Notash, stadsbyggnadskontoret, redogjorde för ärendet.
SR 2019/259

Beslut

Beslöt Skönhetsrådet tillstyrka förslag till detaljplan med erinran om en lägre och mer sammanhållen höjdskala samt ett utökande av uteytorna vid områdets skol- och förskolor.

Anmälde ledamöterna M Lönnroth och M Olofsson särskilda yttranden.

Uppdrogs åt kansliet att besvara ärendet.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadskontoret har upprättat en ny detaljplan för etapp 1 i Slakthusområdet. Detaljplanen möjliggör utbyggnad av cirka 900 nya bostäder varav hälften hyresrätter och hälften bostadsrätter, en idrottshall, en grundskola (årskurs F-9) och tre förskolor. Därutöver skapas även lokaler för kontor, service och handel och centrumändamål. Detaljplanen kommer också att säkerställa ett skydd och långsiktigt bevarande av fyra befintliga byggnader genom att möjliggöra centrum-, kontors- och skoländamål. Inom etapp 1 föreslås två parker, Naturparken i väst och en stadspark kallad Fållan. Utöver dessa kommer ett flertal fickparker att planeras i anslutning till bostadskvarteren. Gatustrukturen utgår från det befintliga gatunätet, med några avgörande kompletteringar. Hallvägens förlängning ner till Enskedevägen i söder korsar på vägen en ny östvästlig vägförbindelse, kallad Diagonalen. De båda gatorna är viktiga för att koppla samman Slakthusområdet till omkringliggande stadsdelar. Större delen av planområdet ägs av Stockholms stad. Fastigheten Kylfacket 3, som innehåller en byggnad som ska bevaras, ägs av Atrium Ljungberg AB.

Skönhetsrådet ansåg att det finns många positiva inslag i planen, t.ex. är ambitionen att bevara byggnader från olika tider mycket lovvärd och kommer enligt rådets mening att bidra till en betydligt

intressantare och mer läsbar miljö än om endast blåklassade byggnader hade sparats. I programskedet underströk rådet värdet i att behålla den småskaliga karaktären och den spridda ägarbilden i området. Nu när förslaget är på samråd konstaterade rådet att ägandet koncentrerats till ett fåtal stora aktörer vilket kommer att försvåra den brokighet som efterfrågas. Framkommenderad variation blir sällan bättre än den som vuxit fram organiskt. Med detta sagt vill rådet berömma arbetet med material- och färgpalett och den balans mellan variation och enhetlighet som detta är tänkt att skapa. Förslaget skulle vinna på att bearbetas mot en jämnare takfotshöjd med färre och lägre högdelar som ram för hela bebyggelsen. En jämnare höjdsättning skulle dämpa brokigheten och dessutom öka ljustillgången i de trånga gaturummen.

Skönhetsrådet ansåg att idén om ett sammanhållande, enhetligt golv både är fin och spännande, även om hittills genomförda projekt med blandtrafik på likvärdiga ytor, t.ex. vid Nybroplan, har inneburit utmaningar ur trafiksäkerhetssynpunkt. Att få dessa ytor att fungera väl kräver att det är mycket tydligt var fotgängare respektive bilar ska röra sig i gaturummet, inte minst så att inte säkerheten för barn och personer med synnedsättning äventyras. Även snöröjning och markarbeten behöver fungera. För att idén ska vara genomförbar måste trafikkontoret finnas med i förslagets alla delar. Rådet uppskattade arbetet med flera fickparker, men efterfrågar större ytor, framförallt för områdets barn. Rådet påpekade redan i sitt programyttrande att förskolor bör ha egna gårdar i direkt anslutning till sina lokaler och anser att de fåtal kvadratmeter som vikts för elevernas och förskolebarnens utemiljö inte är acceptabla för en helt ny bostadsstadsdel som Slakthusområdet innebär. I avvägningen mellan tillräcklig plats för skol- och förskolegårdar och exploaterbar yta måste staden tänka om och till granskningsskedet prioritera barnens ytor bättre.

Sammanfattningsvis gladdes rådet åt ett gediget och nytänkande planarbete och tillstyrker planen med ovanstående erinran.

Handlingar i ärendet

- SR 2019/259-10 Samrådsbrev
- SR 2019/259-12 Plankarta
- SR 2019/259-4 Slakthusområdet etapp 1 - gestaltningsprogram för kvartersmark samrådshandling
- SR 2019/259-6 Slakthusområdet etapp 1 - antikvarisk konsekvensbeskrivning
- SR 2019/259-7 Slakthusområdet etapp 1 - antikvarisk konsekvensanalys
- SR 2019/259-15 Planbeskrivning

- SR 2019/259-2 Översiktlig miljöteknisk markundersökning
- SR 2019/259-3 Slakthusområdet etapp 1 - handlingsplan för mobilitet och parkering i Slakthusområdet
- SR 2019/259-5 Skyfallskartering
- SR 2019/259-8 Mobilitets- och parkeringsstrategi
- SR 2019/259-9 Markteknisk undersökningsrapport
- SR 2019/259-16 Kvalitetsprogram för offentliga rum version 1.3
- SR 2019/259-17 Integrerad bankonsekvensanalys steg 3
- SR 2019/259-19 Gestaltning-PM allmän platsmark
- SR 2019/259-11 Sammanfattande dagvattenutredning
- SR 2019/259-13 Restriktioner grundvatten
- SR 2019/259-14 PM Geoteknik
- SR 2019/259-18 Bullerutredning

Anmälde ledamot M Lönnroth särskilt yttrande enligt följande:

"Etapp I i Slakthusområdet skulle kunna bli ett både intressant och bra bostadsområde – om bara barnen får tillräckligt utrymme. Men förslaget ytor för barn utomhus är anmärkningsvärt otillräckliga. Boverket rekommenderar 40 kvm per barn för förskolor. Förslaget innebär en fjärdedel. För skolorna är förslaget motsvarande snålt. Dagens stadsbyggande har en klart lägre standard för barns utemiljö än vad miljonprogrammets bostadsområden har. Staden snålar på barns utemiljö på ett sätt som inte setts sedan många decennier. Exploateringsekonomi har tillåtit ta över."

Anmälde ledamot M Olofsson särskilt yttrande enligt följande:

"Jag ställer mig positiv till en utbyggnad av Slakthusområdet etapp 1 med vissa invändningar och synpunkter som framförs i Skönhetsrådets yttrande. Dock är jag negativ till utbyggnad av förskolor och skolor där den yta som avsätts för barnen är alldeles för liten enligt Boverkets rekommendationer. Detta gör att det gemensamma golvet som föreslås med material som ger industrikänsla minskar barnens grönytor och antalet byggnader bör därför minskas för att ge utrymme till fler gröna ytor."

§ 10**Sekreteraren informerar****Sammanfattning av ärendet**

Informerade sekreteraren om att jubileumsboken uppmärksammats i senaste numret av tidskriften "Kyrkogården".

Sekreteraren kommer tillsammans med stadsarkitekt Torleif Falk att delta i ett samtal, "Under fontänen", anordnat av Fastighetsägarna 26 november.

Sekreteraren informerade om ett kommande föredrag om förtätningar i efterkrigstidens miljöer för Huddinge kommuns planarkitekter 8 november.

§ 11**Övriga frågor****Sammanfattning av ärendet**

Ledamot H Nilsson Lannegren lyfte frågan om hur olika planeringsförutsättningar styr genomförandet i långsiktiga stadsutvecklingsprojekt med anledning av planförslaget för Kylfacket 1 i Slakthusområdet.

Sekreteraren redogjorde som svar på frågan för tidigare beslut som program för Söderstaden, Stockholmsöverenskommelsen om ny tunnelbana samt översiktsplanen som påverkat det förslag som nu är ute på samråd.

Digitala signaturer

Detta dokument har signerats digitalt av följande personer

Namn	Datum
LEIF GUNNAR,BOLTER	2019-11-08
Inga Margareta,Varg	2019-11-08
MONICA,HECTOR	2019-11-08
Magnus Henrik Erkki,Nerlund	2019-11-08